

СМУЛЬСОН МАРИНА ЛАЗАРІВНА

– доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувачка лабораторії нових інформаційних технологій навчання Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України 19 квітня 2012 року святкує славний ювілей.

М.Л. Смульсон народилася 1947 року у Києві, де і здобула середню освіту. Після закінчення факультету кібернетики Київського університету імені Т.Г. Шевченка (1970) постійно працює в Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України, з 1972 р. – на наукових посадах: 1972-1985 рр. – молодший науковий співробітник, 1985-1995 рр. – старший науковий співробітник. З 1995 р. з перервою на навчання в докторантурі (1997 – 2000 рр.) очолює лабораторію нових інформаційних технологій навчання Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. Загальний науково-педагогічний стаж – 40 років.

У 2002 році захистила докторську дисертацію на тему «Психологія розвитку інтелекту в ранній юності». Доктор психологічних наук (2002), професор (2007), член-кореспондент НАПН України (2011), завідувачка лабораторії нових інформаційних технологій навчання Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

М.Л.Смульсон є відомим в Україні та за її межами психологом, яка визнана як фахівець у галузі загальної, педагогічної та вікової психології, психології інтелекту та психологічних проблем комп'ютеризації освіти.

М.Л. Смульсон є авторкою оригінальної проектувально-технологічної концепції розвитку інтелекту і творчості в ранній юності, теоретико-методологічних засад проектування інформаційно-комунікаційних технологій навчання, ефективного дистанційного навчання і психологічної підготовки вчителів до їх застосування. Розроблені колективом очолюваної нею лабораторії новітні підходи до проектування інформаційно-комунікаційних технологій навчання одержали визнання в Україні і за кордоном. Започаткувала новий напрям досліджень у вітчизняній віковій психології, створивши систему наративних технологій психологічної підтримки людей похилого віку.

Проектувально-технологічна концепція розвитку інтелекту в ранній юності надає можливість тлумачити інтелект як механізм породження (створення і перетворення) особистісної системи ментальних моделей світу, а творчість – як особистісний дериват розвитку. Проаналізовано у взаємозв'язку і взаємодії відображувальну, ціннісно-орієнтувальну і прогностично-перетворювальну функції інтелекту. Доведена сенситивність ранньої юності до розвитку інтелекту і потенціал його ампліфікації – як функціонального та структурно повного, децентрованого, стратегіального, креативного, активного, семантизованого, афектизованого психічного утворення – в умовах спроектованого тренінгу. Розкрито сутність тренінгу як особливої форми навчання і як об'єкта проектування, специфіку управління в умовах тренінгу, визначено психолого-педагогічні параметри інтелектуально-насиченого тренінгового середовища, технології інтелектуального тренінгу та їх розвивальний вплив. Показані психолого-педагогічні особливості сучасних навчальних середовищ, у тому числі середовищ комп'ютерного та дистанційного навчання.

М.Л. Смульсон бере активну участь у підготовці науково-педагогічних кадрів, керує роботою аспірантів очної та заоч-

ної форм навчання, консультує докторантів. Нею підготовлено сім кандидатів психологічних наук, дві кандидатські та одна докторська дисертація подані до захисту. Марина Лазарівна є заступником голови спеціалізованої вченої ради по захисту кандидатських дисертацій при Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України та членом спеціалізованої вченої ради по захисту докторських дисертацій при цьому Інституті. У 2002-2007 рр. – член експертної ради з психології ВАК України.

Наукові здобутки професора М.Л. Смутьсон знайшли своє впровадження у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів. Вона багато виступає у ЗМІ, на конференціях, семінарах, круглих столах тощо, здійснює велику роботу з організації та проведення наукових та науково-практичних конференцій і семінарів (у тому числі міжнародного рівня).

Марина Лазарівна є співредактором наукового збірника «Психологічна теорія і технологія навчання» (Актуальні проблеми психології, т. 8), редактором електронного фахового журналу «Технології розвитку інтелекту», членом редакційної ради журналу «Психологія і особистість» та редакційної колегії інших фахових наукових збірників серії «Актуальні проблеми психології».

М.Л. Смутьсон нагороджена Почесними грамотами НАПН України, Міністерства освіти і науки України, Інституту психології НАПН України, Подякою Прем'єр-міністра України, медалями імені М.П. Драгоманова, імені Г.С. Костюка та ін., дипломом першого ступеня і першою премією НАПН України за кращу наукову роботу в номінації «Електронні засоби навчального призначення» (2010 р.).

Вона плідно працює на теренах теоретичної, прикладної та практичної психології, про що свідчать наукові праці (понад 270, серед яких 4 монографії, підручник, 31 навчальний і навчально-методичний посібник, 4 інформаційно-довідкових видання, 98 статей у наукових журналах і збірниках). Особливо вагомими є такі її роботи: монографії «Психологія розвитку інтелекту» (К., 2001, 2003); «Проблеми психологічної герменевтики» (К., 2004), «Соціально-психологічні чинники розуміння та інтерпретації

особистого досвіду» (К., 2008); «Проблемы психологической герменевтики» (К., 2009); підручник «Психологія» для вищих навчальних закладів (5 видань, К., 1999-2003); навчально-методичні посібники «Решение задач обработки данных с помощью ЭВМ (посібник для студентів)», (К., 1978), «Психологические вопросы трудового воспитания» (К., 1979), «Техническое творчество в условиях межшкольных учебно-производственных комбинатов» (К., 1984), «Активизация познавательной деятельности школьников на занятиях кружков НТТ» (К., 1987), «Трудовая подготовка учащихся в межшкольных комбинатах: пособие для учителей» (К., 1988), «Основы компьютерной грамотности: Учебное пособие для средних профессионально-технических училищ» (К., 1988), «Обработка данных с помощью компьютера: Учебное пособие для профессионально-технических училищ» (К., 1991), «Творчество, творческие способности и творческие методы в педагогической деятельности: Методические рекомендации» (Сумы, 1990), «Програма експериментального гуртка науково-технічної творчості “Юний дослідник та інженер”» (К., 1992), «Розвиток творчої особистості в умовах екологічної кризи: Навчально-методичний посібник» (К., 1993), «Концепція інформатизації» (К., 1994), «Концепція державної допомоги творчо обдарованій молоді України в умовах екологічної кризи» (К., 1994), «Основы новых информационных технологий навчання: Посібник для вчителів» (К., 1997), «Методичні рекомендації по проектуванню навчальних систем» (К., 1997), «Проектування гіпертекстових навчальних систем» (К., 2000), «Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навчальний посібник» (Хмельницький, 2001), «Профілактика професійного вигорання співробітників благодійних організацій» (К., 2003), «Тренінг “Конфлікти і їх вирішення”» (К., 2004), «Наративні психотехнології» (К., 2007), «Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі: психолого-педагогічні аспекти. Навчально-методичний посібник» (К., 2008), «Телекомунікаційні технології у навчальному процесі: Методичні рекомендації» (К., 2009, ред.); інформаційно-довідкові видання для практичних працівників системи освіти:

«Компьютерная технология обучения: словарь-справочник» (К., 1992), «Психологічний довідник учителя» (К., 2004, 2005), «Енциклопедія освіти» (К., 2008), «Біла книга національної освіти України» (К., 2010). Триває робота над дистанційним курсом розвитку «Успіх» / режим доступу : www.moodle.dlc-success.org (2011).

Поздоровляючи Марину Лазарівну з ювілеєм, сердечно бажаємо їй здоров'я, щастя, благополуччя та довгих років плідної творчої праці!